

## Uitnodiging Expertmeeting 9 oktober

*Ritueel: het hart van geestelijke verzorging?*



Rituelen spelen een belangrijke rol in de geestelijke verzorging. In theologie, religiewetenschappen en culturele antropologie zijn tal van studies verschenen over het belang, de functie en de werking van rituelen. In het Case Studies Project lijkt het erop dat geestelijk verzorgers rituelen een centrale rol geven. Recentelijk is er ook vanuit andere geesteswetenschappen (o.a. *medical humanities*) belangstelling voor rituelen. Wat minder gebeurt, is onderzoek naar de rol en het functioneren van rituelen in de hedendaagse geestelijke verzorging. En juist dit onderzoek kan nieuw licht werpen op wat rituelen kunnen betekenen en bewerken, en hoe deze in de breedte van de geestelijke verzorging aan de orde zijn. Niet alleen komen rituelen voor in het handelen van geestelijk verzorgers die werken vanuit zeer verschillende religieuze of levensbeschouwelijke tradities, maar ook binnen de verschillende werkvelden: zorg, justitie, defensie, eerste lijn.

Tal van vragen kunnen in dit kader aan de orde komen. Hebben wij een beeld van welke rituelen worden ingezet, op welke momenten en in welke situaties? Wat beogen geestelijk verzorgers met deze rituelen en hoe waarderen zij deze specifieke interventies? Welke ambivalenties leven er bij geestelijk verzorgers in relatie tot hun rituele handelen? Hoe worden rituelen gewaardeerd door hun gesprekspartners, maar ook door collega-professionals? Duidt het (toegenomen?) belang van rituelen op een nieuwe verzuiling, of biedt ritualiteit juist een basis voor de interlevensbeschouwelijke/interreligieuze dialoog en geestelijke verzorging? Is het ritueel een specialisme en competentie van de geestelijk verzorger? Biedt het

ritueel de mogelijkheid om geestelijke verzorging in de verschillende werkvelden duidelijker te positioneren? En in hoeverre dragen rituelen bij aan de bredere zorg of begeleiding waaraan geestelijk verzorgers een onderdeel zijn? Wat zijn de overeenkomsten en wat zijn verschillen in het omgaan met rituelen in de verschillende werkvelden en in de verschillende levensbeschouwelijke of religieuze tradities?

Deze en andere vragen komen aan de orde op de studiedag/expertmeeting die het UCGV in het najaar organiseert. In ieder geval willen we een beeld krijgen van welke rituelen in de praktijk voorkomen, met welk doel, vanuit welke overwegingen en met welk effect. Op deze dag zijn onderzoekers van verschillende faculteiten/universiteiten in gesprek met geestelijk verzorgers uit verschillende werkvelden. Ervaringen en praktijken van geestelijk verzorgers worden gelegd naast inzichten uit onderzoek en v.v. Overeenkomsten en verschillen (werkvelden, denominaties) worden zichtbaar en kunnen een plaats krijgen in een overstijgend verhaal over (het belang van) rituelen in geestelijke verzorging.

Er vinden twee rondes plaats van praktijkverhalen, reflecties en gesprek. In de ochtend en in de middag beginnen we steeds met twee praktijkverhalen van geestelijk verzorgers, waarna steeds twee korte reflecties door onderzoekers volgen. Daarna gaan we uiteen in groepen die divers zijn samengesteld wat betreft werkveld, levensbeschouwelijke achtergrond en praktijk/onderzoek. Op deze manier ontstaat een platform waar geestelijk verzorgers en onderzoekers met elkaar in gesprek raken en praktijk en theorie meer op elkaar afstemmen en versterken. De dag wordt gehouden aan de PThU te Amsterdam en er zijn geen kosten aan verbonden. Het UCGV nodigt u graag uit om uw expertise op dit thema en stimuleert de ontmoeting tussen onderzoekers, theologen en geestelijk verzorgers.

<b>Programma Expertmeeting Rituelen en Geestelijke Verzorging</b>			
<b>Wat</b>	<b>Wie</b>	<b>Start</b>	<b>Einde</b>
Inloop met koffie		9:00	9:30
Opening	Sjaak Körver	9:30	9:40
Casus geestelijk verzorger Zorg	Joke Zuidema	9:40	10:00
Casus geestelijk verzorger Defensie	Bart Hetebrij	10:00	10:20
Reflectie onderzoeker PThU	Marcel Barnard	10:20	10:35
Reflectie onderzoeker UvH	Joanna Wojtkowiak	10:35	10:50
<i>Koffie pauze</i>		10:50	11:20
Uiteen in drie groepen		11:20	12:20
<i>Lunch pauze</i>		12:20	13:15
Casus geestelijk verzorger Hospice	Madeleine Timmermann	13:15	13:35
Casus geestelijk verzorger Justitie	Ton Bersee	13:35	13:55
Reflectie onderzoeker RUG	Brenda Mathijssen	13:55	14:10
Reflectie onderzoeker UvT	Sam Goyvaerts	14:10	14:25
<i>Koffie pauze</i>		14:25	14:45
Uiteen in drie groepen		14:45	15:45
Plenaire terugkoppeling		15:45	16:15
<i>Borrel</i>		16:15	17:00